

דף סיכום בחינה

מזהה בחינה: 001000252288 מזהה סטודנט: 246677

שם קורס: מבוא למשפט עברי

מספר מבחן: 0001

מספר שאלה בטופס בחינה זה	הערה	ציון מירבי	ציון שאלה סופי	התשובה שסומנה	התשובה הנכונה	מספר שאלה בטופס המקור	מספר התשובה בטופס המקור
1		3.00	3.00	1	1	1	1
2		3.00	3.00	1	1	1	2
3		3.00	3.00	1	1	1	3
4		3.00	3.00	1	1	1	4
5		3.00	3.00	1	1	1	5
6		3.00	3.00	1	1	1	6
7		3.00	3.00	1	1	1	7
8		3.00	3.00	1	1	1	8
9		3.00	0.00	3	1	3	9
10		3.00	3.00	1	1	1	10
11		3.00	3.00	1	1	1	11
12		3.00	3.00	1	1	1	12
13		3.00	3.00	1	1	1	13
14		3.00	0.00	2	1	2	14
15		3.00	3.00	1	1	1	15
16		3.00	3.00	1	1	1	16
17		3.00	3.00	1	1	1	17
18		3.00	3.00	1	1	1	18
19		3.00	3.00	1	1	1	19
20		3.00	3.00	1	1	1	20
21	חסרה התייחסות לדינא דמלכותא	20.00	17.00	-	-	-	21
22		10.00	10.00	-	-	-	22
23		10.00	10.00	-	-	-	23

כמות תשובות נכונות (עבור שאלות סגורות) : 18

ציון בחינה מקורי : 91.00

ציון בחינה מחושב : 91

תוספת ציון לבחינה : 1

ציון בחינה סופי : 92.00

מקרא צבעים

תשובה שגויה
שאלה שלא נענתה
שאלה מבוטלת

הבחינה הבדוקה בעמודים הבאים

• חומר עזר **אסור** בשימוש.

• **סריקת תשובות בחלק הפתוח - רק מי שיש לו אישור בכתב מהיחידה להנגשה.**

• שימו לב למגבלת המילים. המערכת לא תאפשר לכתוב מעבר למגבלה.

• **בשאלות הפתוחות - יש לנמק כל תשובה.** תשובה שאיננה מנומקת לא תזכה בניקוד.

• מקום בו יש יותר מדעה אחת או שהתשובה תלויה בשינויי נסיבות יש לציין את **כל** הדעות או הנסיבות.

• בחלק של שאלות רב ברירה - יש לבחור את התשובה **הנכונה ביותר**.

• בהצלחה!!!

שאלה מס' 21 (20 נק')

ראובן תלה שלט בפתח חנותו שנמצאת בבני ברק:

הרוכש בחנות זו מסכים לתנאים הבאים:

- כל סכסוך סביב קנייה בחנות זו יתברר על פי ההלכה בבית הדין לממונות שבעיר.
 - הקונים בחנות זו מוותרים מראש על טענת אונאה (הונאה).
 - קניה בתשלומים תגרור חיוב ריבית בשיעור 5% והקונה מוותר מראש על כל טענה בעניין.
 - אין כל אפשרות החלפה (כולל אפשרות החלפה שנתן חוק המדינה).
- שמעון הגיש תביעה כנגד ראובן והתביעה נידונה בבית הדין לממונות שבבני ברק. במהלך הדיון עלתה השאלה האם יש תוקף הלכתי לסעיפי השונים שעל השלט.

חוו דעתכם. נמקו.

17

(21)

תשובה:

- חסרה התייחסות לדינא דמלכותא

סעיף 1 - כאשר ישנה אפשרות להתדיין בבית דין שדן ע"פ ההלכה ישנו איסור ללכת לבתי המשפט המדיניים. אך נראה שבמאמר מעמדם ההלכתי של בתי המשפט בישראל נאמר שלא ניתן לכפות על אדם לדון בבית דין הדן ע"פ ההלכה ללא הסכמתו ולכן **סעיף זה לא תקף**. במקרים בהם יסכימו שתי הצדדים לדון בב"ד הדן ע"פ ההלכה תעשה ההיתדינות בב"ד זה.

סעיף 2 - הונאה הינה מצב בו יש הפרש של 20% בין מחיר המכירה למחיר השוק. נראה כי **מכיוון והונאה הינה עניין ממוני יהיה ניתן להתנות עליה ולכן לסעיף זה יש תוקף**. התנאה זו תצטרך להתבצע באופן מפורש ע"י שתי הצדדים על מנת להראות ששניהם מודעים ומסכימים להפרשי המחיר. במידה ולא תהייה התנאה מפורשת ניתן יהיה לבטל את העסקה או לדרוש את השבת ההפרש.

תנאי 3 - בהלכה ישנו איסור ריבית, לכן **לא ניתן להתנות בענייני ריבית וסעיף זה אינו בעל תוקף**. ישנו "היתר עסקה" מעין הערמה ההופכת את הצדדים לשותפים ובכך מאפשרת לעקוף את איסור הריבית. נראה שבמקרה זה גם במידה ויש מנהג מקומי או תקנת קהל המאפשר לקיחת ריבית לא נקבלה מכיוון וריבית הינה איסור וגם מנהג וגם תקנת קהל יכולים להרחיב איסור אבל לא להתירו. נראה שגם מכוח דד"ד לא ניתן לקבל תנאי זה מכיוון ודד"ד לא יכול לסתור דין תורה.

תנאי 4 - נראה כי **מכיוון והחלפה אינה איסור ניתן להתנות כי לא תתאפשר החלפה על פריטי החנות ולכן סעיף זה תקף**. ישנם מספר דרכים בהם ניתן לאמץ את דין המדינה (מנהג, תקנת קהל ודד"ד). נראה כי מנהג המקום שלא סותר איסור הינו מחייב ולכן לא יוכל ראובן ללכת כנגד מנהג המקום המאפשר החלפה. נראה כי גם מכוח תקנת קהל המאפשרת החלפה נשללת אפשרותו של ראובן לאסור החלפה מכוח חוק המדינה ולכן **החלק בסעיף האוסר החלפה אינו תקף**, ראובן לא יכול להגיד כי דין המדינה המאפשר החלפה לא חל עליו. דד"ד חל רק במקרים בהם יש תועלת למלך ולכן לא רלוונטי במקרה זה.

שאלה מס' 22 (10 נק')

בתלמוד במסכת מנחות מסופר כך:

אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שעלה משה למרום (לשמים), מצאו לקדוש ברוך הוא (אלוקים) שיושב וקושר כתרים לאותיות (הכוונה למעין קישוט שמוסיפים על חלק מהאותיות בתורה).

אמר (משה) לפניו: רבונו של עולם מי מעכב על ידך?

אמר לו (אלוקים למשה): אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו (הכוונה לרבי עקיבא שהיה תנא), שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ (כל קישוט כזה) תילין תילין של הלכות (כלומר הלכות רבות).

אמר לפניו (משה לאלוקים): ריבונו של עולם הראהו לי (את אותו רבי עקיבא).

אמר לו: חזור לאחוריך.

הלך וישב בסוף שמונה שורות, ולא היה יודע מה הן אומרים (כביכול אלוקים לקח את משה קדימה בזמן שישב בבית מדרשו של רבי עקיבא. ומשה לא הבין מה שנאמר שם).

תשש כוחו (הדבר תסכל את משה).

כיון שהגיע (רבי עקיבא) לדבר אחד (להלכה אחת), אמרו לו תלמידיו: רבי, מנין לך? אמר להן: הלכה למשה מסיני. נתיישבה דעתו (משה נרגע).

מה ניתן לדעתכם להסיק ממקור זה על היחס בין תורה שבכתב לתורה שבעל פה?

הביאו מקור/ות מהחומר הנלמד שתומכים בכיוון זה ו/או מתנגדים לו.

פרטו והסבירו.

תשובה:

למשה ניתנו במעמד הר סיני שתי תורות, התורה שבעל פה והתורה שבכתב. ישנו מקור האומר שישנם שתי תורות כי ישנו צורך לאפשר מרחב תימרון וגמישות שתאפשר לחכמים לפרש את ההלכות כך שיתאימו למציאות המשתנה, על צורך זה עונה התורה שבעל פה, נראה שע"פ מקור זה התורה שבכתב מאפשרת פחות יכולת תימרון והתאמה למציאות מאחר והיא כתובה באופן מפורש.

מהמקור הנ"ל זה ניתן להסיק שגם מהתורה שבכתב כמו התורה שבעל אפסר ויש יכולת של פרשנות ודרישת הלכות חדשות. ניתן לראות שלמרות שהתורה כתובה, רבי עקיבא הצליח לדרוש ולהסיק מכל כתר שקיים בה הלכות חדשות. ניתן לראות שהתורה שבעל פה מעוגנת גם היא בתורה שבכתב והלכות מסויימות שנמסרו למשה בהר סיני נלמדות באופן מפורש מקריאת התורה שבכתב (חלק הראשון בחלוקת הרמב"ם). נראה שגם החלק השלישי של התורה שבע"פ (חלוקת הרמב"ם) הינם הלכות שחכמים דרשו מן התורה שבכתב או הלכות שהסמיכו לפסוקי התורה שבכתב. כאן באה לידי ביטוי היכולת לדרוש גם מהתורה שבכתב.

הרא"ש (בבא מציעא, ג, י) קובע כי הכלל "הלכתא כבתראי" אינו חל אלא כשהחכם האחרון חולק מדעתו, אך כשאומר משמם של אחרים הכלל אינו חל.

הסבירו, פרטו ונמקו קביעה זו.

תשובה:

קביעה זו אומרת שהכלל הלכתא כבתראי חל רק כאשר החכם האחרון פוסק מחשיבתו, על דעת עצמו ולא ע"י ציטוט על דעות אחרים. ניתן לנמק קביעה זו ע"י הפרשנות שאומרת שעל מנת שיתקבל הכלל הלכתא כבתראי צריך האחרון להיות שווה בחוכמתו לפוסק שקדם לו. במידה ופסיקתו של האחרון אינה מתבצעת ע"י שיקול דעתו וחוכמתו אלה ע"פ הסתכלות על דבריהם של אחרים בלבד לא יחול הכלל מכיוון ובמקרה זה אין ייתרון לפוסק המאוחר על המוקדם. הכלל הלכה כבתראי חל שהפוסק המאוחר מכיר את דעותיהם של הפוסקים שקדמו לו ומתבסס על עקרון צבירת הידע (משל הענק והננס) לכן יש צורך לפוסק להכיר את הדעות הקודמות, אך אם לא יקבע הלכה ע"פ למידה וחשיבה ויקבע אותה ע"פ ציטוט דברי אחרים בלבד אין לו כלל יתרון על הפוסק המוקדם. נראה שעד רבא ואב"י תלמידים למדו רק את דברי חכמיהם ולכן כלל הלכתא כבתראי לא התקיים, מכיוון שלא היה להם ייתרון של ידע מלימוד על קודמיהם.